

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
КАФЕДРА UNESCO З НАУКОВОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ НАУКОВОЇ ОСВІТИ»

15–19 грудня 2022 року

Київ
2022

I-57 Інноваційні практики наукової освіти : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 15–19 грудня 2022 року). – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. – 1154 с.

У збірник увійшли статті та тези учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні практики наукової освіти», у яких розкрито перспективи і способи впровадження наукової освіти, а також питання популяризації її інноваційних практик.

Тематика публікацій:

- ✓ Наукова освіта: міжнародний досвід і світові тенденції
- ✓ Освіта наукового спрямування в умовах воєнного стану
- ✓ STEM- та STEAM-освіта: сучасні тенденції та перспективи
- ✓ Музейна педагогіка як інноваційна педагогічна технологія
- ✓ Практики наукової освіти з національно-патріотичним компонентом
- ✓ Інформаційно-освітній простір: застосування інноваційних цифрових технологій

Видання рекомендовано для науковців, керівників і представників освітніх закладів, інститутів післядипломної освіти, педагогічних працівників усіх ланок системи освіти.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

Рябініна М. А. STEM-освіта як інноваційний підхід у навчанні дітей шкільного віку	869
Рябокляч М. Я., Папіжук В. О. Мала академія наук як одна з форм роботи з обдарованими дітьми.....	877
Стрижак О. Є., Савченко І. М., Приходнюк В. В., Савченко Я. В. Мала академія наук України: активізація адаптивних інформаційно-освітніх процесів в установі під час війни	884
Салтанова М. В. Thinglink – сервіс для створення інтерактивних картинок.	890
Святощук О. М. Коучинг як один з інструментів STEM.....	895
Селецька Т. П. Освіта наукового спрямування в умовах воєнного стану: проведення уроків біології та хімії за використання дистанційної форми навчання.....	897
Сеньовська Н. Л. «Міфи, які нас тримають»: досвід презентації для шкіл у межах освітнього волонтерського проекту «Патріотичні й небайдужі».....	904
Силенко Ю. В. Педагогічні умови індивідуалізації самостійної роботи майбутніх викладачів у закладі вищої освіти в умовах воєнного стану	912
Симоненко А. Л. STEM-освіта: від теорії до практики	917
Сірик О. О., Жуковець О. І. Музей історії лицею як осередок комунікації учасників освітнього процесу	920
Слабінська Л. Д. Культура писемного мовлення як складник культури особистості вчителя початкової школи	924
Сліпухіна І. А., Чернецький І. С. Навчальні програми для вчителів в інтерактивних музеях науки.....	928
Соболенко О. І. Казкотерапія як засіб соціальної роботи з різними групами клієнтів.....	932
С. Іжук, Шубер О. А. Національно-патріотичне виховання на уроках історії та громадянської освіти у 5-му класі в умовах російсько-української війни (2014–2022 рр.)	938
Стасюк Н. Я. Здійснення наукових розвідок у царині української фольклористики слухачами Малої академії наук України в умовах воєнного стану (з досвіду роботи керівника секції).....	945
Строцяк В. В., Шукатка О. В. Музейна педагогіка в умовах онлайн-навчання.....	950
Ступак Л. М. Музейна практика в інноваційному просторі	954
Стьопін М. Г. Структура цифрової компетентності майбутніх менеджерів освіти	961
Сук П. Л. Обернений метод на основі чистого прибутку для розподілу витрат майбутніх періодів	967

- підвищення якості освіти/ Зб. наук. гр. [ред. кол.: В.Є. Берека(гол) та ін.]. – Хмельницький: Видавництво ХОІППО, 2015. – с. 40 – 45.
7. Воронкін О.С. «Хмарні» обчислення як основа формування персональних навчальних середовищ // Збірник наукових праць: матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції FOSS Lviv 2012, Львів, 26- 28 квітня 2012 р. – Львів, 2012. – С. – 143 – 146.
 8. Наказ Міністерства освіти і науки України 08 вересня 2020 року N 1115 Положення про дистанційну форму [Електронний ресурс] : - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
 9. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №495 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня», від 20.04.2018 №408 «Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня» [Електронний ресурс] : - <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv>

Сеньовська Н. Л.,
кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
ipr56@tntu.edu.ua

«МІФИ, ЯКІ НАС ТРИМАЮТЬ»: ДОСВІД ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДЛЯ ШКІЛ У МЕЖАХ ОСВІТНЬОГО ВОЛОНТЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ «ПАТРІОТИЧНІ Й НЕБАЙДУЖІ»

У статті розкрито досвід роботи освітнього волонтерського проєкту «Патріотичні й небайдужі» (м. Тернопіль, 2021–2022). Описано структуру проєкту, його цілі та принципи. Вказано на труднощі реалізації завдань, пов'язані з повномасштабним вторгненням росіян 24 лютого 2022 року. Проаналізовано лекцію-презентацію «Міфи, які нас тримають», яку учасники проєкту презентували 14 жовтня 2022 року в школах Тернополя та області. Визначено перспективи такої діяльності як частини наукової освіти.

Ключові слова: *патріотичне виховання, освітній волонтерський проєкт, міф, сучасні українські міфи.*

The article describes the experience of the educational volunteer project «Patriotic and Careful» (Ternopil, 2021–2022). The structure of the project, its goals and principles are described. The difficulties of implementing tasks related to the full-scale invasion of the Russians on February 24, 2022 are pointed out. The lecture-presentation «Myths that keep us down», which the project participants presented on October 14, 2022 in schools of Ternopil and the region, was analyzed. The prospects of such activity as a part of scientific education are determined.

Key words: *patriotic upbringing, educational volunteer project, myth, modern Ukrainian myths.*

У жовтні 2021 року в Тернополі був заснований освітній волонтерський проєкт «Патріотичні й небайдужі». Він об'єднав різних людей, які щиро переймалися патріотичним вихованням українських дітей та юнацтва у контексті російської агресії проти України (з 2014 року), а також недостатньою увагою суспільства та влади до цієї проблеми. *Мета проєкту* сформульована так: «Вести роз'яснювально-інформаційну діяльність серед школярів і студентів стосовно ситуації в країні, яка безпосередньо їх стосується (війна, волонтерство, безпека). Сформувати у свідомості учнів позитивний образ українського воїна, героя-захисника» [6]. До проєкту, зокрема, приєдналися: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (кафедра педагогіки та менеджменту освіти, Центр педагогічного консалтингу); Відділ Міністерства у справах ветеранів у Тернопільській області; волонтерський Центр психологічної допомоги бійцям та членам їхніх родин «Крок назустріч». Робота проєкту з дня його «запуску» велася за такими *принципами*:

1. Надавати правдиву об'єктивну інформацію патріотичного спрямування.
2. Орієнтуватися на вік дітей.
3. Акцентувати причиново-наслідкові зв'язки (Майдан-кримнаш-війна).
4. Здійснювати індивідуальний підхід (що саме може робити кожен).

Оскільки вся діяльність об'єдналася навколо закладів загальної середньої освіти (і менше – вищої освіти), відповідно було організовано *структуру проєкту*:

1. Керівники та координатори. Функції: зв'язок, керівництво, координація зусиль, доцільна реорганізація, ЗМІ. Завдання: домовленість про візити у школи; домовленість про презентації в ЗМІ; взаємодія з офіційними структурами.

2. Ветерани та волонтери. Функції: контакти з бійцями, опитування, підбір фактів для школярів, зустрічі з дітьми, учителями, ЗМІ. Завдання: агітація бійців до участі в проєкті; організація виїздів по школах області (3-разові відвідування).

3. Методисти. Функції: спільна робота з психологами та вчителями, зв'язок із педагогічними колективами шкіл, розробка посібників. Завдання: опитування вчителів; вебінари та лекції для педагогічних колективів; збірник методичних рекомендацій.

4. Психологи. Функції: спільна робота з воїнами, педагогами, школярами, розробка посібників. Завдання: вебінари та відкриті лекції для педагогічних колективів; підготовка методичного збірника для вчителів; підготовка порадики для дітей та їхніх батьків.

5. Група соціологічних досліджень. Завдання: інформація про ветеранів, контакти з бійцями, логістика поїздок. Функції: опитування вчителів; анкета для учнів; логістика – карта шкіл області і за якими маршрутами їхати, як краще їх охопити.

Звичайно, в сучасних умовах (відкрите вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року) робота проекту трансформувалася і багато видів діяльності довелося тимчасово згорнути – до нашої Перемоги. Однак, проблема патріотичного виховання актуальна, як ніколи. Завдяки тому, що Тернопільська область – умовно безпечний тилловий регіон, що не був окупований росіянами, заклади освіти розпочали новий 2022–2023 навчальний рік у змішаному форматі (очно та дистанційно). І ті учасники проекту, які не брали безпосередньої участі у військових діях, отримали можливість продовжити свою діяльність.

До 14 жовтня 2022 року (День захисника України) в межах виконання завдання «візити у школи» координатором і методистом проекту Н. Сеньовською було підготовлено лекцію-презентацію **«Міфи, які нас тримають»** [8]. У різні дати її прослухали учні шостих-десятих класів восьми шкіл Тернополя та області, а також студенти першого й другого курсів Тернопільського кооперативного фахового коледжу (факультет дизайну) та другого курсу Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка (факультет філології і журналістики).

Лекція-презентація відповідала принципам наукової освіти (science education), адже ґрунтувалася на теоретичних дослідженнях українських соціологів [1] та репрезентувала спосіб осмислення сучасного життя в Україні через призму міфології. Прикметно, що подібні узагальнення можуть продовжити й самі учні та студенти.

На початку лекції-презентації було наголошено, що термін «міф» має кілька значень, окрім загальноприйнятих (стародавня народна оповідь про явища природи, історичні події, богів, обожнених героїв, чарівних істот; щось вигадане, неіснуюче, фантастичне). І окремі науки (історія, психологія, релігієзнавство, літературознавство, філософія, етнографія, культурологія, лінгвістика, соціологія, політологія) тлумачать його по-різному. З позиції соціології, «міф залишається із соціумом, який його породив, незалежно від успіхів чи невдач, аж до докорінного перетворення умов життя й переходу суспільства на новий ступінь» [1, с. 150].

Дуже часто міфи носять іншу назву: мрії, цінності, заповіді, ідеали. Звичайно, в різних спільнот вони відрізняються. І в наших предків вони не такі, як у нас. Разом з тим, велика частина цих уявлень дуже стійкі. І ми їх успадкували. Іноді навіть не розуміючи цього.

Міфи дозволяють людям знайти «опору» для поглядів і вчинків, усвідомити себе представниками одної спільноти, побудувати певні взаємини з оточуючими, діяти відповідно до загальноприйнятих норм і принципів.

Якщо у нас з вами зараз забрати наші міфи, ми, можна сказати, втратимо сенс життя. Буде просто «тварне існування»: поїсти, поспати... Тому кожна нація, народ, держава створює, формує і розвиває свою систему міфів, яка функціонує у суспільстві. І тому так важливо знати, розуміти і берегти власні міфи.

Часто нам намагаються нав'язати «істини», які дуже схожі на міфи, але ними не є. Це так звані «міфоїди» (за Є. Головахою та Н. Паніною). Розрізненням слугує дуже простий критерій. Поки міф живий, він важливий як такий, існує незалежно від сприятливих чи несприятливих обставин. А от міфоїд має бути підкріплений успіхом (економічним, політичним, військовим) тих людей, які його пропагують.

Так міфоїд рашистів «ми – друга армія світу» втратив свою вагу, коли українці зупинили їх. Ще один приклад, з новітньої історії України, – міфоїд «сучасні українці – тихі, роботящі, некофліктні, не здатні до збройного спротиву». 24 лютого 2022 року, в ПЕРШИЙ день повномасштабного вторгнення русні біля військкоматів були черги. Тобто, актуалізувався наш національний міф «українці – волелюбні й незалежні». Він був майже забутий завдяки проросійській пропаганді. Але завжди жив у наших душах. І в лютому цього року ми знову усвідомили його. Бо він нам потрібен. Точніше, всім потрібне таке потрактування реальності, яке виправдає наше з вами існування. І дати нам це, великою мірою, може тільки міф.

В основній частині лекції-презентації було коротко проаналізовано п'ять давніх українських міфів, які активізувалися (і навіть були відтворені наново) у 2022 році. Розповідь ілюструвалася не лише зображеннями (картини, меми тощо), але й аудіофайлами (записи пісень та виступів публічних осіб).

1. Міф про Матір-Землю. Земля – це не просто ґрунт під ногами, територія, де ти живеш і де жили твої предки. Це жива істота, Велика Матір, яка любить своїх дітей і допомагає їм. За останні пів року виділилося кілька місць, де «магія рідної землі» особливо помітна.

Долина річки Ірпінь. Ірпінь – це права притока Дніпра (біля Києва). Коли росіяни в лютому 2022 намагалися оточити нашу столицю, їм закрила шлях болотиста долина цієї річки. Українці зустріли там ворогів і зупинили. Дехто вважає, що в той день воювали не лише люди, але й духи боліт і води. Історики фіксують, що в цьому місці ворогів, котрі йдуть на Київ, зупиняють більше 1000 років, ще з часів Русі. Українські екологи з Київського еколого-культурного центру пропонують дати річці Ірпінь звання «Річка Герой».

Чорнобаївка. Село на Херсонщині та міжнародний аеропорт. У стратегічному плані Чорнобаївка – це вхідні двері на Південь України. Бої під Чорнобаївкою тривали з 27 лютого 2022. На аеродромі систематично зазнавала втрат російська армія, що тримала там техніку. І от, в мережі Інтернет поширилися історії, що то чарівне місце, де окупантам не буде спокою. Розповідали і про козака Чорнобая, який бив там татар, і навіть про Чорнобога, що збирає криваві жертви. В одній з нових українських естрадних пісень «Україна переможе!» [7] Чорнобаївку назвали «ворогу портал на той світ».

Рудий ліс (Іржавий ліс, Червоний ліс). Це близько 10 км² прилеглої до Чорнобильської АЕС території, яка 26 квітня 1986 року взяла на себе найбільшу частку викиду радіоактивного пилу під час вибуху реактора. Тоді доза поглинутої радіації була така висока, що дерева (сосни) забарвилися в бурочервоний колір і навіть світилися ночами. Пізніше мертвий ліс знесли бульдозерами і поховали. І хоч у XXI столітті природа там відновилася, перебувати довго у цьому місці не можна. 36 років тому радянське керівництво допустило вибух на Чорнобильській АЕС, ще й намагалося все замовчати. Цього року російські солдати окупували Чорнобиль і більше місяця – з 24 лютого до 31 березня – залишалися в Рудому лісі, рили там окопи, палили дерева. Як з'ясувалося пізніше, вони нічого не знали про катастрофу! А Земля-Мати пам'ятала і покарала нащадків своїх кривдників. Український письменник Віталій Капранов запропонував дати тим рашистам премію Дарвіна. Частина з них уже померли від променевої хвороби. Українська письменниця Дара Корній написала казку «Про рудого лиса із Рудого лісу» [2], де переказала цю історію для найменших – як сама природа покарала лихих окупантів.

2. Міф про чарівних істот. Він тісно пов'язаний з міфом про Матір-Землю. Адже саме вона дає сили таким істотам. Міф про чарівних істот втілюється в картинах українського художника Олега Шупляка. Митець створив цілу серію «Андрофаги в Україні» (андрофаги – це літописні племена гидких людоджерів). Там є роботи «Паляниця для окупанта», «Спецоперація «Купайло Івана», «Русалка. Переправа», які якраз демонструють як сили рідної землі повстають проти ворогів. Про двох істот сучасні соцмережі згадують особливо часто.

Відьма. В Україні відьма далеко не завжди чинить зло. Цей дар буває вродженим і часто вони, навпаки, допомагають людям. Геніальний вірш української поетеси Людмили Лещук (Горової) «Так, як відьма скаже» ще весною став хітом мережі. Це, по-суті, відьомське замовляння – надсилання лихих чар на ворогів. 25-річна вокалістка рівненського альт-поп-гурту «Енджі Крейда» Ангеліна Катажинська написала до цих слів музику, коли ховалася від обстрілів. Композицію «Враже» опублікували на ютуб-каналі гурту на 89-й повномасштабного вторгнення [3]. Її популярність свідчить про те, що образ відьми знову актуальний в сучасній українській міфології.

Бавовнятко. Цю чарівну істоту вигадали в Україні у 2022 після заяв російської влади, що у них немає вибухів на складах зброї, лише «хлопки» (маються на увазі голосні звуки, але російське «хлопок» також означає «бавовна» по-українськи). В офіційному твіттер-акаунті Міністерства оборони України 27 серпня з'явився пост про Бавовнятко. Це пухнастий дух, дуже неспокійний, який полюбляє гратися з вогнем на базах окупантів. Авторкою «канонічного» зображення вважається Світлана Олсєвська.

3. Міф про предків. Здавна вважається, що наші предки спостерігають за нащадками з неба. Зорі – то їхні очі. Вони допомагають як тільки можуть. «Всеукраїнська активація» міфу про предків пов'язана з першими днями повномасштабного вторгнення.

Міф про острів Зміїний. Цей острів знаходиться в Чорному морі та визначає територіальні води України. Перекази про нього дуже давні. Там колись стояв храм давньогрецького героя Ахілла, культ якого був поширений в Північному Причорномор'ї і пов'язувався зі зміями. Подібні культи були в скіфів і таврів, які теж були серед предків українців і кримських татар. Здавна цей острів вважається чарівним. Зараз вже всі знають як у перший день повномасштабного вторгнення українським прикордонникам, які перебували на острові, запропонував здатися капітан крейсера «Москва» і що вони відповіли. Символічно, що військових вдалося обміняти, а сам корабель було знищено 13 квітня українськими ракетами «Нептун». 23 травня 2022 у Києві випустили поштову марку «Рускій воєнний корабль...». Також з'явилося чимало пісень зі знаменитою фразою. Зокрема, композиція українського гурту «Мері» (вокаліст Віктор Винник) «Рускій ваєнний карабль, йди на#уй!» [5].

Змієві вали Київщини. Це найбільша в Україні система укріплень на південь від Києва, які колись простягалися на сотні кілометрів на захід та схід від Дніпра. Є легенда, що їх зробили богатирі, запрягши в плуг Змія. Більшість істориків вважають, що наші предки будували їх у X – на початку XI століття для захисту столиці Русі від ворогів. То були часи правління найвідоміших князів – Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Коли прийшли рашисти, Змієві вали зупинили їх теж. Прес-служба Сухопутних військ ЗС України у березні 2022 інформувала: «Під Білгородкою танки орків не змогли форсувати Змієві вали. Предки повстали!»

4. Міф про спорідненість з тваринами. У давнину вважалося, що кожен рід має свого покровителя – чарівну тварину. І коли людям загрожує небезпека, предок ділиться силою. Звісно, тотемізм в сучасну Україну не повернувся, але міф про спорідненість із тваринами ожив.

Брати, про яких необхідно дбати. З перших днів повномасштабного вторгнення інтернетом шириться інформація про те, як українці рятують від війни тварин – і своїх, і чужих. Із 2016 року в Україні діє організація за гуманне ставлення до тварин UAnimals. Вони рятують тварин із зони бойових дій.

Найвідомішою стала киця з Бородянки, яка прожила на 7 поверсі зруйнованої багатоповерхівки майже два місяці. Ще одна волонтерка, Анастасія Тиха, вивезла з окупованого Ірпіня 20 тварин. Серед 15 собак були і з інвалідністю. Їхнє спільне фото стало знаменитим. Українська художниця Natasha Іe, яка малює міста у вигляді жінок, саме Настю зобразила як Ірпінь.

Наші котики. В Україні так зараз називають воїнів ЗСУ. Рідше – їх та волонтерів, або й весь український народ. Багато художників уже створило чудові роботи на цю тему: Marianna Pashchuk, Анна Тітова, Аліса Ужасная, Юлія Подмогіна та інші.

5. Міф про невмирущого героя. Міф про героя є дуже важливим, адже саме навколо героїв відбувається чарівна історія, вони її творять. І людям хочеться вірити, що улюблені герої не зникають, а живуть «десь там» і повернуться.

Привид Києва. Коли почалося повномасштабне вторгнення, росіяни майже відразу заявили, що повністю контролюють небо України. Наших пілотів було мало, вони літали на старіших літаках і, здавалося, допомогти може тільки диво. І воно трапилося! Вже 27 лютого Служба безпеки України показала льотчика-винищувача у своєму телеграмі й назвала його янголом, який захищає українське небо і вже збив 10 літаків. Там писало, що його називають «Привидом Києва». Потім з'являлися нові повідомлення з різних джерел, загальна кількість збитих ворожих літаків росла і росла. Ця історія неймовірно підняла бойовий дух українців. Кілька разів в інтернеті з'являлися повідомлення, що Привид Києва загинув. Називалися різні прізвища й вік пілотів-героїв. Але українці хотіли вірити, що той – живий. Дуже показовим є пост у ФБ (початок березня), де йшлося про те, що кожна друга українка мріє про дитину від Привида Києва і вже формується черга. Пізніше у повітряних силах пояснили: Привид Києва – збірний образ пілотів 40-ї бригади тактичної авіації ВПС, які захищають небо над столицею. І це вони РАЗОМ збили 40 літаків. Дехто заплатив за це життям. Втім, хіба від цього знання Привид Києва перестав бути невмирущим героєм? Показово, що він надихає людей по всьому світі. До Дня авіації (27 серпня) в столиці України відкрили мурал «Привид Києва», присвячений українським пілотам. А в далекій Японії весною з'явилася манга «Привид Києва» від автора Мацуда-сан. Зараз вона доступна українською.

Віримо в ЗСУ! Це мантра і молитва українців. Ставлення до захисників яскраво передав художник Олег Шупляк в роботі «Боги». Що цікаво, чимало воїнів твердять: всезагальна підтримка додає їм сил на полі бою.

Пташка з Азовсталі. Весь світ знає як героїчні захисники Маріуполя 80 днів оборонялися на території металургійного підприємства «Азовсталь». Навіть наш гурт «Kalush Orchestra», ризикуючи дискваліфікацією, зі сцени Євробачення кричав «Help Mariupol! Help Azovstal! Now!» Серед інших героїв в полоні опинилася 21-річна парамедик Катерина з Тернополя (Пташка). Її спів в укритті привернув увагу багатьох людей. Поки була можливість виходити на зв'язок, її

голос підтримував усіх. Її світлини розлетілися мережею. Навіть є думка, що фото Катерини, яке зробив ще один захисник Маріуполя, фотограф Nik Mark, добре виглядало б на обкладинці «Vogue». Доречніше, ніж зображення Олени Зеленської. Після теракту в Оленівці 29 липня, коли рашисти вбили чимало захисників «Азовсталі», за Пташку було особливо страшно. Тернопільська письменниця Ірина Мацко написала казку «Пташка зі сталі» [4], присвячену Каті. І от диво трапилося! Парамедикиню з «Азовсталі» Катерину Поліщук з позивним Пташка 21 вересня цього року повернули з російського полону. Разом з нею вдалося обміняти ще 214 захисників. Однак, чимало ще залишається в неволі. Ми всі чекаємо їх додому. Кожного чекаємо.

У підсумковій частині лекції-презентації ще раз наголошено на тому, що міфи (те, у що ми бездоказово віримо) були і є частиною суспільства. Справжні, «наші» міфи підтримують нас у найважчі часи. І вони теж є частиною сьогоденної боротьби українців і майбутньої Перемоги. Також учнів (студентів) запрошено до обговорення почутого (Що ви думаєте про міфи тепер? Чи серед тих міфів, про які я розповідала, був якийсь, котрий «тримав» вас і ваші сім'ї впродовж цих місяців? Який міф вам найбільше сподобався? Чому?).

У різних учнівських та студентських колективах відповіді на запитання дещо відрізнялися, як і активність слухачів. Але, загалом, і педагоги й здобувачі освіти зацікавилися таким форматом співпраці. Безсумнівно, поєднання наукової освіти з патріотичним вихованням має широкі перспективи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головаха Є., Паніна Н. Міфологія в сучасній українській культурі: соціологічний аспект. Дух і Літера. К.: Нац. У-т «Києво-Могилянська академія», 1998. № 3–4. С. 150. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5088/Holovakha_Panina_Mifolohiya_v_suchasniy.pdf
2. Дара Корній. Казка про рудого лиса з рудого лісу. <https://www.youtube.com/watch?v=yKC2RWRTUoU>
3. Енджі Крейда. Враже https://www.youtube.com/watch?v=cdEEffF7_rU
4. Мацко Ірина. Казка «Пташка зі сталі» <https://www.youtube.com/watch?v=vOtcPmnSUTa>
5. МЕРІ та Віктор Винник. рускій ваєнний карабль, йди на#уй! /акустика/ <https://www.youtube.com/watch?v=ypkldHnkuM4>
6. «Патріотичні й небайдужі»: презентаційні матеріали https://jamboard.google.com/d/1Jzbe5BAm_Or1dAuEtSx3PIwhdGTmU_FtHxlvZxFJ7h8/edit?usp=sharing
7. Пономарьов О., Хома М., Тополя Т., Кошовий Є., Ткач Ю., Чорний П. УКРАЇНА ПЕРЕМОЖЕ <https://www.youtube.com/watch?v=fRuiEv3JRDQ>
8. Сеньовська Н. Міфи, які нас тримають (презентаційні матеріали). https://docs.google.com/presentation/d/1MFif4vwcedfIqtrmpXDN-GSvfyEqTmnpHjmvfjl-2eo/edit?usp=share_link